

FAY WELDON

Leve de koning

Vertaald door Inge Kok

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

Adela irriteert haar vader

‘Gaan we naar de kroning, vader?’ vroeg Adela in alle onschuld.

Dat had ze niet moeten doen. Nu was hij ontstemd. Adela had honger. Ze wachtte tot haar vader aan zijn ontbijt begon: niemand mocht beginnen voor hij dat deed. Ze had de vorige avond om zes uur voor het laatst iets gegeten. De avondmaaltijd had bestaan uit een kom kippensoep (voor de vierde achtereenvolgende dag) en wat brood met kaas, waarvan Ivy, de meid, zoveel schimmel had moeten afschrappen dat er knap weinig kaas was overgebleven. De pastorie in Yat-bury voerde een sober huishouden, was eerder de genoegen van de geest dan van het vlees toegedaan.

‘Geen sprake van,’ zei haar vader. ‘Je oom en zijn gebroed zullen wel rondparaderen in hermelijnen mantels met stukken robbenpels, maar ik zal er niet zijn om dat gade te slaan, noch iemand van mijn gezin.’ Hij had het over zijn oudere broer Robert, de achtste graaf van Dilberne, die hij haatte.

‘Maar, vader...’ zei Adela. Ze had beter haar mond kunnen houden. Haar moeder Elise, een prinses van het geslacht Gotha-Zwiebrücken-Saksen, plaatselijk bekend als de hooggeboren mevrouw van de dominee, gaf Adela onder

tafel een trap met de hak van een laars, versleten en afgedragen, maar nog altijd in staat een pijnlijke schop tegen de schenen uit te delen.

‘En ik wil geen woord meer over deze belachelijke kwestie horen, Adela, tot alles achter de rug is. Het land is nog altijd in oorlog en de inkomstenbelasting is gestegen tot een shilling per pond en zal waarschijnlijk nog twee penny omhooggaan. En waarom? Niet om de oorlog te betalen, maar om een feest te bekostigen. Een zinloos feest voor een vorst die al is aanvaard volgens de wet en door het volk, in een vulgair vertoon van geroofde rijkdom,’ zei Edwin. Hij was predikant in de kleine gemeente Yatbury, even ten zuidoosten van Bath in Somerset, en hij vertolkte de gevoelens van velen. ‘Die rijkdom is grotendeels gestolen door piraterij; goud, diamanten en mineralen zijn onttrokken aan de geboortegrond van ongelukkige volken overeenkomstig geheime verdragen, die vervolgens worden gehandhaafd met behulp van wapens, intimidatie en usurpatie.’

Het ergste was dat hij weliswaar voor het eten had gebeden en op het punt had gestaan zijn gekookte ei kapot te tikken, maar dat Adela een ogenblik te vroeg had gesproken. Haar vader legde zijn theelepeltje neer om beter op zijn thema te kunnen doorgaan. Nu moest iedereen dat doen, aangezien het gezin de gewoonte had dat de heer des huizes als eerste at.

‘Het verbaast me dat niemand voor het Hogerhuis heeft rondgelopen met de hoofden van Boeren op spiesen,’ zei de hooggeboren dominee Edwin bij wijze van scherts. ‘Dat zou mijn bloeddorstige broer prachtig vinden.’ Zijn gehoor van twee personen lachte beleefd. Maar hij at nog steeds niet.

Edwin vond zijn oudere broer Robert, de graaf van Dilberne, die onlangs was opgeklommen tot staatssecretaris van Koloniën, een man zonder enige scrupules. Hij was

immers een bekende gokvriend van de koning, die sater, en stond ook op goede voet met de neef van premier Robert Cecil, de nepotist en dodenbezweerder Arthur Balfour, de fractieleider van de Conservatieven in het Lagerhuis. Alle politici waren vervloekt, en Dilberne was de ergste van allemaal, een tory in hart en nieren, die zich drukker maakte om het welzijn van zijn oorlogspaarden dan om het verlichten van de ellende van de troepen. Een man die nagenoeg een paap was, die zijn enige zoon had laten trouwen met een rooms-katholiek meisje uit Chicago, dat ongetwijfeld zou fokken als een konijn en Edward nog verder zou verwijderen van elke hoop op de erftitel. De man was getrouwd met een vrouw die beter een zoutpilaar buiten Sodom en Gomorra had kunnen zijn dan de sociale fladderaar die ze nu was, Isobel, gravin van Dilberne.

‘Maar...’ zei Adela.

‘Geen gemaar, kind,’ zei Edwin. ‘Val me niet in de rede.’

‘Nee, vader,’ zei Adela.

Ze was een mooi maar ondervoed meisje van zestien, met grote blauwe ogen in een bleek engelachtig gezicht, en wanneer haar haar niet in de strakke vlechten zat die haar moeder eiste, hing het in dikke, volle, rossige Botticelligolven neer tot haar middel. Ze deed haar best om haar vader niet tegen te spreken, maar dat was moeilijk, al was het ongetwijfeld een goede oefening voor haar toekomstige leven van nederigheid, devotie en gehoorzaamheid. In het klooster van de Little Sisters of Bethany, waar haar ouders haar als novice hadden aangemeld, troostte ze zichzelf, kreeg je in elk geval goed te eten. Op 21 mei, haar zeventiende verjaardag, zou ze vertrekken. Ze keek er reikhalzend naar uit.

Adela wenste uit alle macht dat haar vader zijn lepelkje zou oppakken, en zijn hand beefde en ze dacht dat hij het zou doen, maar er kwam een volgende gedachte in hem op

en hij legde het weer neer. Adela haalde diep adem van wanhoop en honger, en er sprong een knoop van haar lijfje. Gelukkig had niemand het gemerkt, en ze kon hem onder de rand van haar bord schuiven. Ze zou Ivy later vragen of die hem wilde aanzetten. Het was trouwens toch een afschuwelijke jurk, donkerbruin, zonder enige opsmuk en te strak rond haar borst.

In feite was het Elise wel opgevallen, maar ze zei niets, om Edwins aandacht niet op de boezem van zijn dochter te vestigen. De tijd verstreek, maar bracht nieuwe gênante situaties met zich mee. Ivy, de meid, opperde af en toe dat er een nieuwe jurk moest worden gekocht nu alle mogelijke zomen waren uitgelegd, maar nieuwe kleren waren extravagant als de halve wereld in vossen liep. Elise was ervan overtuigd dat Adela minder zou groeien als ze minder at.

Het was ooit een huwelijk uit liefde geweest: een toevallige ontmoeting tijdens zwaar weer op een stoomboot op het Kanaal tussen een Oostenrijkse prinses en de vierde zoon van een Engelse graaf, die zich echter allebei in dienst van God hadden gesteld. Het vlees had het gewonnen van de geest, de anglicaan van de katholieke; ze waren impulsief getrouwd en dat hadden ze zichzelf en elkaar nooit echt vergeven. Het bewijs van hun spirituele zwakte was de zestienjarige Adela. En nu werd ze snel groot, wat haar moeder ook deed om het tegen te gaan, en ze veranderde – nog erger – in een waar lustobject. Haar man – en er was geen vromere man dan hij –, elke man, kon zijn blik alleen maar afgewend houden van haar veranderende lichaam. Hoe eerder het kind naar de Sisters of Bethany kon worden gestuurd, hoe beter.

‘Je kunt beter thuisblijven en bidden voor het zielenheil van onze nieuwe vorst,’ zei de dominee, die op adem was gekomen, ‘dan deel uitmaken van het vulgaire vertoon van

praalzucht en rijkdom. Een dubbele kroning! Dat is nergens voor nodig: ze is met de man getrouwd, maar hij wil haar be-
list ook laten kronen, tot koningin-gemalin – een konink-
lijk geschenk dat veel weg heeft van de bos bloemen die een
ontrouwe man voor zijn vrouw meeneemt wanneer zijn
geweten wordt geplaagd door zijn wandaden.’ In januari
was Bertie, de prins van Wales, op de troon gekomen na het
overlijden van zijn moeder, koningin Victoria. Haar rege-
ring had drieënzestig jaar geduurd: het was een grote schok
geweest voor het land, des te meer omdat het nu Bertie had,
in de ogen van sommigen een wellusteling, dronkenlap
en gokker, in die van anderen een geniale maar opvliegen-
de kerel, als Edward VII. De nieuwe koningin Alexandra, al
drieënveertig jaar de prinses van Wales, werd beschouwd
als een engel met een volgzame en liefdevolle aard, hoe-
wel ze enkele mensen had geschokt door de minnaressen
van haar man tot haar vriendinnen te rekenen. ‘Het witge-
pleisterde graf dat de boezem van de koningin is,’ verklaar-
de Edwin met enige woede, ‘zal ongetwijfeld fonkelen van
de diamanten, maar ze zullen bezoedeld zijn door zonde en
verdorvenheid. De koning kent geen schaamte – ik heb ge-
hoord dat hij zelfs in onze gewijde Westminster Abbey wil
pronken met zijn minnaressen, een hele galerij vol, waar ze
bij elkaar zullen zitten als in een ordinair bordeel.’

Hij gaf een klap op zijn ei, maar ging niet verder, begon
het niet te pellen. Adela had ook een klap op het hare gege-
ven, maar moest nu met het lepeltje in haar hand blijven zit-
ten.

Elise sneed een ander onderwerp aan en zei te hopen dat
Edwin dit zondag allemaal vanaf de kansel zou verkondi-
gen: als hij niets zei, zou de kroning nog maandenlang een
excuus zijn voor luiheid en dronkenschap.

Edwin antwoordde dat hij op zondag geen kansel zou

hebben, dat er geen preek zou zijn. De kerkdecorateurs waren op datzelfde moment bezig het interieur van de Saint Aidan te veranderen. Voortaan zou hij niet meer spreken vanaf een middeleeuws stenen bouwsel, maar vanachter een eenvoudige witte tafel met een wit kleed en een simpel kruis: er zouden geen kaarsen zijn; er zou geen wierook zijn, geen mystieke roomse hocus pocus. Zodra de preekstoel was verdwenen, zouden de mannen hun aandacht richten op de Sint-Ceciliagalerij, dat wormstekige overblijfsel van een valse godsdienst, om het voorgoed op te ruimen. Tijdens het spreken wierp hij even een blik op Adela, alsof hij haar protest verwachtte, en vervolgens begon hij zijn ei te eten, dat inmiddels koud was.

‘Maar, vader,’ zei Adela, zonder erbij na te denken, zonder nog te beseffen dat ze honger had, ‘alstublieft, nee! De muzikantengalerij is al zo oud en zo mooi dat het zonde is om haar te slopen. Ik weet zeker dat God het niet erg vindt als ze blijft bestaan. Doe het alstublieft niet.’

De hooggeboren dominee Edwin Hedleigh sloeg zo hard met de bijbel op de ontbijttafel dat het serviesgoed opsprong en er vlekken zachtgekookt koud ei belandden op het tafelkleed en – nog erger – op het donkerrode fluwelen omslag van de bijbel zelf. De hooggeboren mevrouw van de dominee vloog plichtsgetrouw en gehoorzaam als altijd uit haar stoel op en veegde ondoelmatig met een servet over de vlekken. Ze raakte altijd uit haar doen door de driftbuien van haar man, werd er onhandig van.

‘Oud en mooi is niet echt waar het om gaat. Ik heb genoeg van al je gejammer, Adela. Ken je geen respect? Die vermaledijde galerij is louter een trefpunt voor alle dronkenlappen, schurken en zwervers van de gemeente. Daar schuilen ze ’s nachts, om hun schunnige praktijken beter te kunnen voortzetten.’

‘Kunnen we de kerk niet gewoon ’s nachts op slot doen om hen daar weg te houden?’ vroeg Adela. Haar stem beefde, en ze haatte zichzelf daarom, maar ze hield vol. Ze dacht dat de honger haar misschien dapper maakte. Ze had geen idee wat schunnige praktijken waren – niemand vertelde haar ooit wat –, maar ze twijfelde er niet aan dat het afkeurenswaardig was. Ze had zo gehoopt dat de kerkdecorateurs de muzikantengalerij zouden sparen. Haar vader moest speciaal naar de bisschop van Bath en Wells hebben geschreven om toestemming te vragen voor het verwijderen ervan, en die had de bisschop gegeven. Naarmate dingen ouder waren, peinsde Adela, leken ze minder geliefd te worden. De galerij met het fijn uitgesneden maaswerk en het eikenhouten paneel, verbleekt van ouderdom, met de dansende maagd Sint-Cecilia tussen haar muzikanten – viool, lier en tamboerijn – moest minstens vijfhonderd jaar oud zijn.

‘En de afgodendienaren laten winnen? Het gebedshuis sluiten? De gelovige zijn troost ontzeggen? Omwille van wat wormstekig eiken houtsnijwerk en de restanten van een valse godsdienst? Ben je zowel dom als lelijk, Adela?’ En de hooggeboren dominee pakte de bijbel en ging naar zijn studeerkamer, liet zijn ontbijt onaangeroerd achter. Hij was nog langer dan zijn broer Robert, de graaf van Dilberne, en even opvliegend als zijn broer minzaam was.

‘Kijk nou toch wat je hebt gedaan,’ zei Elise tegen haar dochter, eerder in de hoop haar man tot bedaren te brengen dan om het meisje te berispen, en ze liep achter hem aan naar de studeerkamer.

Wat Adela betreft, zij at haar ei en toost op voor er nog iets ergers kon gebeuren, werkte dat van haar vader naar binnen, stortte zich op de volgende twee eieren – hij at er altijd drie en haar moeder twee, terwijl zij er één kreeg –, veegde alle beschikbare kruimels in een servet en liep de pastorie

uit, de vrieskou van de ochtend in, om het roodborstje te voeren dat op zijn vaste plek op de onderste tak van de eikenboom zat te wachten. Ze oefende zich in dankbaarheid, en het lukte haar Jezus te bedanken dat hij haar de ouders had gegeven die hij voor haar had uitgekozen, hoewel dat die ochtend enige moeite kostte. 'Lelijk' en 'dom' waren hard aangekomen.

Een brief van de hertogin aan de gravin

Tom Fletcher, de postbode, was bijzonder ingenomen met zijn nieuwe ronde. Het kwam neer op een promotie, hoewel je niet meer betaald kreeg. Hier in Belgravia had je brede straten, grote, voorname huizen met nummers die gemakkelijk te lezen waren en brievenbussen die zich in een portiek bevonden, beschut tegen wind en regen. Het was veel beter om hier te werken dan in de city, met zijn smalle, kronkelige straten, waar huizen en kantoren boven op elkaar stonden en van elkaar werden gescheiden door ingewikkelde netwerken van steegjes, waar paarden je van je fiets duwden of op de grond voor je banden dampende zachte mest lieten neerkletteren en waar de nummering, voor zover aanwezig, volstrekt onlogisch was. Bovendien was de post die in Belgravia werd ontvangen interessanter dan de brieven die van het ene naar het andere kantoor gingen. Je kon de bezorging daarvan niet echt benijden.

In de gouden zegelafdruk op deze specifieke envelop stonden twee maansikkels en een zon, en de onderdirectrice van het distributiekantoor Mount Pleasant had herkend dat hij afkomstig was van het bureau van Consuelo, de hertogin van Marlborough. Consuelo was hofdame van de garderobe van de koningin, hoewel ze pas vierentwintig was.

Ze had haar jonge echtgenoot de noodzakelijke opvolger en een reserve geschonken, en nu beschikte ze over veel tijd, en eveneens over heel veel schoonheid en stijl.

De brief was geadresseerd aan Isobel, Gravin van Dilberne, Belgrave Square 17, die zich eveneens in de hoogste kringen bewoog en een soort mode-icoon was: misschien stond er nieuws in over wat de koningin tijdens haar kroning in het nieuwe jaar zou dragen. Er werd al over gespeculeerd hoe de japon, de juwelen en de eventuele nieuwe kroon eruit zouden zien voordat er een definitieve datum was vastgesteld. De vrouwen in het land vroegen zich dat af en waren ongedurig omdat het zo lang duurde; de mannen maakten zich er minder druk over. Het was voldoende dat het een vrije dag was, met gratis drank voor iedereen als het zover was.

Hoe dan ook, Vera van het distributiekantoor had hem veelbetekenend aangekeken toen ze hem de twee maan-sikkels en de zon had gegeven en had gezegd: 'Hou je oren open, hè Fletcher, als je naar nummer zeventien gaat?'

'Dat doe ik toch altijd?' had Fletcher gezegd, en hij bezorgde de brief bij de leveranciersingang in het souterrain en niet bij de voordeur, en dronk meteen een kop thee met vrouw Welsh, de kokkin, en Lily, de kamenier, die haar neus voor hem ophaalde, maar die hij wel leuk vond.

Toen Reginald, het hoofd van de huisknechten, de brief ten slotte naar de bibliotheek boven bracht, waren lady Isobel, de gravin, en haar jonge schoondochter lady Minnie, de burggravin, kerstcadeaus aan het inpakken die verstuurd moesten worden. Juffrouw Neville, de huishoudster, stond klaar om zo nodig bruin pakpapier, touw en zegelwas te halen. Reginald vond dat het tafereel niet zou misstaan op een kerstkaart, met de hoofden van de dames naar elkaar toe gebogen boven hun taak, een mooi vuur in de haard dat

glinsterde op hun diamanten broches, en het donkerrode kalfsleer van de ingebonden boeken waardoor hun bleke winterkleur een roze gloed kreeg. Ze waren nog steeds in lichte rouw om de oude koningin – de graaf hechtte bijzonder veel belang aan de conventies –, wat betekende dat zacht lavendelblauw en duifgrijs niet misplaatst waren bij het zwart. De twee dames zagen er heel knap en opgewekt uit, maar Reginald had de ervaring dat zulke taferelen bij de familie Hedleigh alleen bestonden om snel te worden verdreven door een gewichtige en onverwachte gebeurtenis.

‘Adela Hedleigh, De Pastorie in Yatbury,’ merkte Minnie op, die het etiket las dat juffrouw Neville had geschreven. ‘Is dat soms een ongetrouwde tante?’ Ze heette al ruim een jaar Hedleigh en er leken telkens weer nieuwe familieleden op te duiken. Niemand had de moeite genomen ten behoeve van haar een lijst van hen op te stellen. De omgangsvormen waren hier veel ingewikkelder dan thuis in Chicago. Minnies vader Billy O’Brien verwelkomde iedereen, familie en vrienden, welgemoed in zijn hart en in zijn huis zolang ze zich maar niet misdroegen, want dan gooide hij hen eruit, vaak letterlijk, of liet hij anderen nog ergere dingen doen. Haar moeder Tessa was net zo. Daar bestond niet de gelaagde beleefdheid die je hier had, daar werden geen dingen gezegd die niemand meende en die je evenmin echt werd geacht te geloven.

Lady Isobel lachte en zei dat Adela heel goed zou kunnen eindigen als een ongetrouwde tante, gezien haar erfenis. Momenteel was ze een ongetrouwd meisje, vijftien à zestien, en het nichtje van de graaf, de enige dochter van Roberts jongste broer Edwin. Edwin was dominee geworden, en men vond hem nogal vreemd, ja, zelfs ronduit gek en beslist niet erg aardig. Robert en hij hadden vreselijke ruzie gehad: Edwin had zich schandalig gedragen. De oudste

zoon was samen met zijn vader omgekomen bij een afschuwelijk ongeluk, en zo had Robert, de tweede zoon, zijn titel gekregen. Ja, er was nog een broer, Alfred, de derde zoon; hij was in het leger gegaan en was nu brigadegeneraal in India en enigszins te verkiezen boven zijn broer, maar niet bijster veel. 'Ze weten zich geen van beiden te gedragen,' zei Isobel.

'Zich weten te gedragen' was iets waar Minnie, die nog altijd een beetje onder de indruk was van het getitelde gezelschap waarin ze verkeerde, heel hard aan werkte en ze hoopte dat het haar lukte. Ze wilde graag weten wat er stond in de brief met het grote gouden zegel, die Reginald naar boven had gebracht, maar ze was zo verstandig om dat niet te vragen. '*Pas trop de zèle*,' had ze de graaf meer dan eens horen zeggen. '*Surtout, pas trop de zèle*.' Wees vooral niet te enthousiast.

'Het arme kind kan er niets aan doen dat ze de ouders heeft die ze heeft,' merkte lady Isobel op, 'dus stuur ik haar elk jaar een kerstcadeau. Het zou heel goed kunnen dat Adela op een dag haar familie komt opzoeken, al is die mogelijkheid niet iets om naar uit te kijken. Edwin is vrij knap, maar zijn vrouw is heel onaantrekkelijk en stil; het meisje zal beslist op haar lijken, en Robert kan niet tegen onaantrekkelijke, stille vrouwen.'

Dit vond Minnie zo'n onredelijk oordeel dat ze haar mond niet kon houden.

'Maar als ze goed genoeg is om een kerstcadeau te krijgen, is ze misschien ook goed genoeg om een uitnodiging te krijgen, wellicht ook voor kerst zelf? Met kerst horen families bij elkaar te zijn.'

Waarop haar schoonmoeder haar enigszins koel aankeek en zei: 'Arme kleine Minnie. Je zult je moeder wel missen', en aangezien Minnies moeder vreselijk was en iedereen dat wist, was dat een andere manier om te zeggen: *hou je*

mond en verbeeld je niets. Het was slechts een flits van afkeuring, maar Minnie voelde haar wangen branden en tranen opwellen in haar ogen. En het was zo, nou en of, ze miste haar moeder ontzettend en ze verlangde ernaar weer met de zigeuners mee op trek te gaan. De laatste tijd kwam dat wijsje telkens in haar op, van het liedje dat haar moeder in haar kindertijd als slaapliedje voor haar had gezongen.

*Wat geef ik om je veren bed
Met keurig opgeslagen dek?
Wat geef ik om je huis en land?
'k Ga met de zigeuners mee op trek!*

Dat waren niet de goede woorden: er was een regel die niet klopte, die ze zich niet meer kon herinneren, en dat was misschien maar goed ook. Ze verlangde naar Arthur, maar Arthur was in Dilberne Court, op het platteland, bij zijn verbrandingsmotoren en garages, waar hij zijn racecircuit aanlegde op het landgoed, ontdekte wat het inhield om directeur te zijn van de JAC, de Jehu Automobile Company, en de Arnold Model 2 ontwierp, terwijl zij, Minnie, de gravin gezelschap hield. De gravin was de charme en hoffelijkheid in eigen persoon, en het was leuk om samen te gaan winkelen, en Minnie probeerde zich te interesseren voor de mode, maar daar gaf ze werkelijk niet om.

Reginald schraapte zijn keel om de aandacht te vestigen op de brief, die nog steeds niet was opengemaakt, en Isobel verwaardigde zich het zegel te verbreken en hem te openen.

‘Hij is van Consuelo,’ zei Isobel. ‘Het is het zegel van de hertogin van Marlborough, zie je wel?’

‘Ja,’ zei Minnie. Consuelo was een grote schoonheid, kwam uit New York, was een Vanderbilt en had een spoorwegfortuin meegenomen toen ze met de hertog was ge-

trouwd. Zij, Minnie, kwam uit Chicago, was slechts een erfgename van uitgebakken zwoerdjes en had minder geld van haar vader meegekregen dan iedereen had gehoopt, omdat de varkensmarkt ineens was ingestort. Spoorwegen bleven natuurlijk een succesverhaal. Maar iedereen wist dat Sunny Marlborough na hun werkelijk indrukwekkende huwelijksvoltrekking in New York nauwelijks met Consuelo de kerk had verlaten of hij had zich al naar zijn nieuwe vrouw gekeerd en haar in het huurrijtuig verteld dat hij verliefd was op een ander, maar dat hij een deel van het Vanderbiltfortuin nodig had om Blenheim Palace te behoeden voor verval.

Toen Arthur en zij, Minnie, na hun huwelijksvoltrekking de Saint Martin-in-the-Fields uit waren gekomen, had Arthur tenminste aan haar oor geknabbeld en gezegd dat hij van haar hield, alleen van haar hield en altijd van haar zou blijven houden: ze bezat in elk geval Arthurs liefde, ook al kreeg ze niet genoeg aandacht van hem. En Arthur was altijd heel opgewekt, terwijl de hertog niet alleen bekendstond als Sunny omdat hij daarvoor de graaf van Sunderland was geweest, maar omdat hij zo'n ellendige aard had en er geen glimlach af kon. Een andere hebbelijkheid van de Engelse adel: het tegenovergestelde zeggen van wat werd bedoeld en verwachten dat iedereen de grap begreep. Ach, je leerde het wel, maar je moest voortdurend op je tenen lopen.